
Migration of *Falconiformes*, *Columbiformes* and *Corvidae* on the Vistula Spit in autumn 2009. We studied the migration of birds along the Vistula Spit from 15.08. to 15.11.2009. Our aim was to determine the species and age structure as well as the migration dynamics of selected species of *Falconiformes*, *Columbiformes* and *Corvidae*. During the autumn migration we recorded 128 181 inds. of 26 species. The most numerous were *Columbiformes* – 63 342 inds. represented by 4 species, including the dominant Common Wood Pigeon *Columba palumbus* – 63 070 inds. Six species of *Corvidae* gave a total of 57 631 inds., 34 750 of which were Rook *Corvus frugilegus*. *Falconiformes* were represented by 7 208 inds. of 16 species. The dominant species in this group were Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* – 3 729 inds. and Common Buzzard *Buteo buteo* – 2 372 inds. Compared to autumn 2008 the number of *Corvidae* increased by 6%, whereas the number of *Falconiformes* and *Columbiformes* decreased by 43% and 11% respectively.

Literatura

Bela G., Janczyszyn A., Kośmicki A. 2011. Wędrówka ptaków szponiastych *Falconiformes*, gołębiowatych *Columbiformes* i krukowatych *Corvidae* na Mierzei Wiślanej jesienią 2008 roku. Ptaki Pomorza 2: 75–92.

Gerard Bela, Adam Janczyszyn, Andrzej Kośmicki

Stowarzyszenie Obserwatorów Ptaków Wędrownych DRAPOLICZ
Żołnierzy 1A/C, 82-12 Krynica Morska, biuro@drapolicz.org.pl

Raport z liczeń przelotnych ptaków wodno-błotnych na Mierzei Wiślanej jesienią 2010 roku

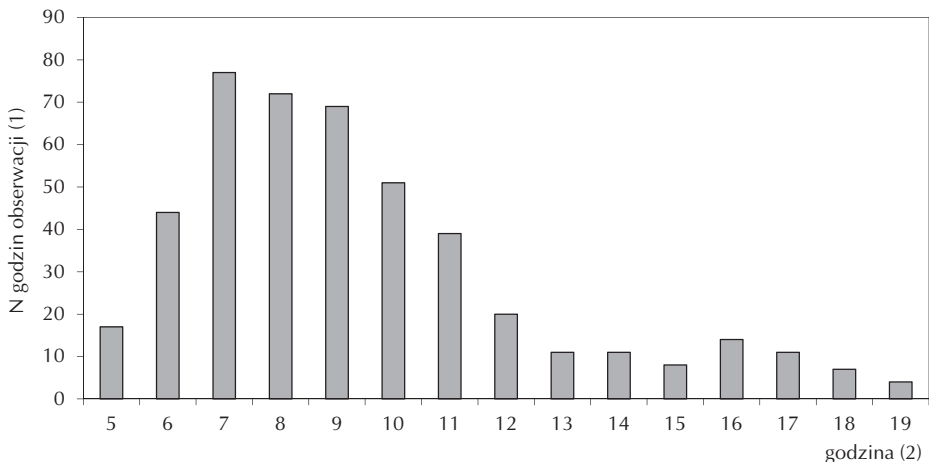
ANNA KOŚMICKA, ANDRZEJ KOŚMICKI,
DAWID KILON, ADAM JANCZYSZYN, GERARD BELA

Większość badań nad wędrówką ptaków wodno-błotnych na polskim wybrzeżu prowadzona jest z wykorzystaniem metody chwytania ptaków oraz liczeń prowadzonych w miejscach odłowy (Sikora et al. 2011). W rejonie Zatoki Gdańskiej najintensywniejsze badania tej grupy ptaków dotyczyły jak dotąd siewkowców (np. Gromadzka 1982, Gromadzka & Przystupa 1988, Zieliński 1995, Meissner & Koziróg 2000). Ponadto prowadzone są regularne liczenia zimujących ptaków wodnych na Zatoce Gdańskiej, które w znacznym stopniu obejmują okres wędrówek (np. Meissner & Skakuj 1990, Meissner & Kozakiewicz 1995, Meissner et al. 2000, Meissner & Rydzkowski 2007, Meissner et al. 2009). Obserwacje prowadzono także w zachodniej części polskiego wybrzeża w rejonie ujścia Świny (Kajzer et al. 2010), a dodatkowo w październiku 2003 roku odbyło się liczenie ptaków wodno-błotnych na odcinku wybrzeża między Świnoujściem a Helem (Kajzer & Jasiński 2005).

W wymienionych publikacjach rejestrowano przede wszystkim ptaki zatrzymujące się podczas wędrówki, żerujące lub odpoczywające. Niniejsze wyniki z Mierzei Wiślanej odnoszą się do ptaków lecących i obserwowanych w ciągu dnia. Są to pierwsze tego typu regularne obserwacje prowadzone na polskim wybrzeżu. Ich celem było rozpoznanie intensywności jesiennej wędrówki i terminów przelotu ptaków wodno-błotnych po morskiej stronie mierzei między Krynicą Morską a Piaskami.

Jesienią 2010 roku przeprowadzono liczenia zainicjowane przez Stowarzyszenie Obserwatorów Ptaków Wędrownych „Drapolicz”, zajmujące się m.in. badaniem wędrówek ptaków. Obserwacje odbywały się codziennie od 1 sierpnia do 23 października, z wyjątkiem dni: 6, 13, 14, 19 października. Prowadzono je przez 80 dni podczas 455 godzin. Najwięcej obserwacji (ok. 60%) przeprowadzono między godziną 7:00 a 10:00 (rys. 1). Liczenia rozpoczynano i kończono o pełnej godzinie, rejestrując ptaki oddzielnie dla każdej godziny. Dodatkowo notowano warunki atmosferyczne dla każdego dnia liczeń oraz określano wiek i płeć przelatujących ptaków.

Obserwacje prowadzono z punktu zlokalizowanego na wydmie (3 m n.p.m) w odległości kilkadziesiąt metrów od brzegu morskiego. Rejestrowano wyłącznie ptaki w locie. Zwykle obserwacje obejmowały strefę do 1000 m od brzegu, jednak podczas ograniczonej widoczności strefa ta wynosiła do 100 m. Warunki słabej widoczności miały miejsce podczas siedmiu dni (28 godzin) obserwacji. Podczas liczeń używano lornetek 10x50, lunet 20-60x60 oraz aparatów fotograficznych w celu udokumentowania obserwacji. Liczenia prowadzili autorzy publikacji oraz obserwatorzy wymienieni w podziękowaniach.

Rys. 1. Rozkład sumy godzin obserwacji w ciągu dnia

Fig. 1. Total distribution of hours of observation during the day. (1) – N hours of observation, (2) – hour

Sprawozdania

Tabela 1. Liczba osobników poszczególnych gatunków stwierdzonych w okresie jesiennej wędrówki od 1.08. do 23.10.2010 na Mierzei Wiślanej w kolejnych dekadach. Obserwacje w ostatniej dekadzie października trwały 3 dni

Table 1. Number of individuals of particular species recorded during the autumn migration from 1.08. to 23.10.2010 on the Vistula Spit in consecutive ten-day periods of the months. Observations in late October were carried out for 3 days. (1) – species, (2) – August, (3) – September, (4) – October, (5) – total

Gatunek (1)	sierpień (2)			wrzesień (3)			październik (4)			Suma (5)
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
<i>C. olor</i>		6		3	9	7	9	2		36
<i>C. cygnus</i>							12			12
<i>Anser</i> sp.						2418	465	97		2980
<i>A. fabalis</i>					7	132	438			577
<i>A. albifrons</i>						153	131			284
<i>A. anser</i>	44	55		70		107	56	33		365
<i>B. leucopsis</i>						3	8			11
<i>B. bernicla</i>						1				1
<i>Anas</i> sp.	24	8	35	16	34	35	41	9		202
<i>T. tadorna</i>	2	10	1	2		1				16
<i>A. penelope</i>		83	110	41	99	253	20		186	792
<i>A. strepera</i>	1	2	4		2	2				11
<i>A. crecca</i>	220	377	1305	216	94	795	62	45	36	3150
<i>A. platyrhynchos</i>	40	36	19	5	3	31	11	5	49	199
<i>A. acuta</i>			56	5	35	16	3			115
<i>A. querquedula</i>		5				2				7
<i>A. clypeata</i>	29	69	121	38	64	83	4			408
<i>A. ferina</i>		1	10		9	2	2			24
<i>A. fuligula</i>		6	23	7	5	64	70	72	19	266
<i>A. marila</i>						111	31	2	22	166
<i>S. mollissima</i>				45	3	3	1		1	53
<i>C. hyemalis</i>						3	8	276	13	300
<i>M. nigra</i>	12	3	9	7	6	88	43	91	9	268
<i>M. fusca</i>		2	3	2	1	35	98	414	39	594
<i>B. clangula</i>	4	8	3			16	19	13	109	172
<i>M. albellus</i>								6		6
<i>M. serrator</i>				1	2	23	22	75	70	193
<i>M. merganser</i>				2	3	25	31	9		70
<i>Gavia</i> sp.			1	1	3	26	9	68	13	121
<i>G. stellata</i>						3	13	42	9	67
<i>G. arctica</i>		1	3	3	2	61	65	177	18	330
<i>P. cristatus</i>	16	4	79	58	61	410	326	114	79	1147
<i>P. grisegena</i>	1	3	2		1	4	1			12
<i>P. auritus</i>						9	21	19	11	60
<i>P. nigricollis</i>			1							1
<i>P. auritus/nigricollis</i>						3				3
<i>B. stellaris</i>					1					1

Sprawozdania

Gatunek (1)	sierpień (2)			wrzesień (3)			październik (4)			Suma (5)
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
<i>E. alba</i>			1	4	1	44	2			52
<i>H. ostralegus</i>	6	7	2	6	1	7		5		34
<i>Ch. dubius</i>			1							1
<i>Ch. hiaticula</i>	3	29	17	22	22	20	22			135
<i>P. apricaria</i>		4	14	5	13	34				70
<i>P. squatarola</i>	2		13	14	9	24	10	4		76
<i>C. canutus</i>	3	7	108	22	11	4				155
<i>C. alba</i>	1	4	11	62	103	13	4			198
<i>C. minuta</i>				1						1
<i>C. ferruginea</i>			17		4					21
<i>C. alpina</i>	17	103	167	83	243	193	6	1		813
<i>G. gallinago</i>					20	3	2			25
<i>L. limosa</i>							2			2
<i>L. lapponica</i>	1	2	3	9	23	57	5	2		102
<i>N. phaeopus</i>	11	17	66		1					95
<i>N. arquata</i>	119	30	83	10	6		1			249
<i>A. hypoleucos</i>	50	24	7		40	21				142
<i>Ph. pugnax</i>				6	9					15
<i>T. erythropus</i>			12							12
<i>T. nebularia</i>	3	2								5
<i>T. glareola</i>	1									1
<i>T. totanus</i>	3	6	8	2	1					20
<i>A. interpres</i>	2	11	51	20	4	3				91
<i>Ph. lobatus</i>			2							2
<i>Stercorarius</i> sp.	1	2	19	14	4	32	11	2	2	87
<i>S. pomarinus</i>			1							1
<i>S. parasiticus</i>	7	12	10	15	5	33	21	1	3	107
<i>S. longicaudus</i>			1	2			1			4
<i>R. tridactyla</i>								1	1	2
<i>Ch. ridibundus</i>	1615	270	975	112	36	344	15	4	15	3386
<i>L. melanocephalus</i>	28	21	15	4						68
<i>L. ichthyaetus</i>					1					1
<i>L. canus</i>	202	269	581	13	45	108	5	5	18	1246
<i>L. fuscus</i>	2	13	22	18	32	19		1		107
<i>H. caspia</i>	9	3	8	2	2					24
<i>Ch. niger</i>	19	36	75	37	10	5				182
<i>Ch. leucopterus</i>		1								1
<i>Alcidae</i> sp.						3	9	5	2	19
<i>U. aalge</i>							1	2		3
<i>A. torda</i>						2		311	301	614
<i>C. grylle</i>								1		1
Suma (5)	2498	1552	4075	1005	1090	5894	2137	1914	1025	21190

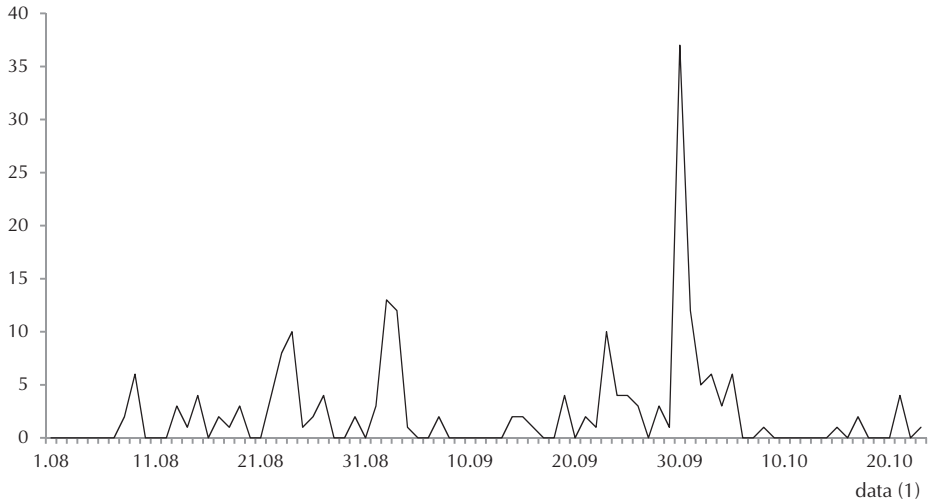
Podczas liczeń nie rejestrowano kormorana *Phalacrocorax carbo* oraz czapli siwej *Ardea cinerea* ze względu na niewielką odległość od kolonii lęgowej w Kątach Rybackich oraz żerowisk tych ptaków. Nie uwzględniono także mew: srebrzystej *Larus argentatus*, białogłowej *L. cachinnans* oraz siodłatej *L. marinus*, których przemieszczenia miały najczęściej lokalny charakter i odbywały się pomiędzy przystaniami rybackimi. W przypadku pozostałych gatunków mew notowano tylko osobniki lecące w standardowym, zachodnim kierunku jesiennej migracji. Nie liczone także mewy małej *Hydrocoloeus minutus* i rybitw: czubatej *Sterna sandvicensis*, rzecznej *S. hirundo* i białoczelnej *Sternula albifrons*. Gatunki te regularnie obserwowano podczas żerowania w przybrzeżnym pasie wybrzeża, co utrudniało interpretację takich stwierdzeń. Wszystkie obserwacje rzadkich gatunków ptaków wymienione w niniejszej publikacji uzyskały akceptację Komisji Faunistycznej.

Podczas liczeń stwierdzono 21 190 ptaków wodno-błotnych z 72 gatunków (tab. 1). Ponad połowa zaobserwowanych ptaków to blaszkodziobe (ok. 11 000 os.). Najczęściej widywanym gatunkiem była cyraneczka *Anas crecca*, której szczyt przelotu przypadł na trzecią dekadę sierpnia. W tym samym czasie odnotowano również największą liczbę przelotnych płaskonosów *A. clypeata* (tab. 1). W okresie liczeń zaobserwowano także ponad 4 000 gęsi, z czego ok. 70% stanowiły gęsi nierozpoznane do gatunku.

Stwierdzono 518 nurów, z czego 23% pozostało nierozpoznanych co do gatunku. Spośród 397 oznaczonych osobników 83% stanowiły nury czarnoszyje *Gavia arctica*, a 17% nury rdzawoszyje *G. stellata*. Przelot nurów obserwowano od drugiej dekady sierpnia do końca trwania obserwacji. Szczyt liczebności obu gatunków nurów miał miejsce w drugiej dekadzie października.

Odnutowano 23 gatunki siewkowców. Najliczniejszym gatunkiem był biegus zmienny *Calidris alpina* (ok. 36% wszystkich siewkowców), którego szczyty przelotu przypadały na drugą i trzecią dekadę sierpnia oraz drugą i trzecią dekadę września (tab. 1). Spośród migrujących mew najliczniej obserwowano śmieszki *Chroicocephalus ridibundus*, których szczyt przelotu wystąpił w pierwszej i trzeciej dekadzie sierpnia. Mewy czarnogłowe *L. melanocephalus* (tab. 1) najliczniej wędrowały w sierpniu i były to wyłącznie ptaki młode. Z rzadkich gatunków stwierdzono młodą orlicę *L. ichthyaetus* (13.09.) i dwie młode mewy trójpalczaste *Rissa tridactyla* (15 i 21.10.). Wędrownica rybitw nie wyróżniała się intensywnością. Spośród notowanych gatunków rybitw, najliczniejsza była rybitwa czarna *Chlidonias niger*, której szczyt przelotu przypadł na trzecią dekadę sierpnia. Dnia 20 sierpnia stwierdzono młodocianą rybitwę białoskrzydłą *Ch. leucopterus*, rzadko spotykaną podczas jesiennej migracji na wybrzeżu (Tomiałojć & Stawarczyk 2003, Kajzer et al. 2010). Z 204 obserwowanych wydrzyków 57% oznaczono do gatunku. Najliczniej stwierdzono wydrzyka ostrosternego *Stercorarius parasiticus* – 107 os. Widziano również jednego wydrzyka tęposternego *S. pomarinus* i 4 wydrzyki długosterne *S. longicaudus* (rys. 2). Stwierdzono 3 gatunki alkowatych z dominującą alką *Alca torda*, której intensywny przelot (łącznie 580 os.) stwierdzono 20 i 21 października.

Wyniki obserwacji przelotu ptaków wodnych w okresie jesiennym potwierdziły istotne znaczenie przybrzeżnych wód Mierzei Wiślanej jako ważnego

Rys. 2. Dynamika przelotu wydrzyków (wszystkie gatunki razem; N=204) jesienią 2010 roku na Mierzei Wiślanej

Fig. 2. Migration dynamics of skuas (all species together; N=204) on the Vistula Spit in autumn 2010. (1) – date

szlaku wędrówkowego. Sama Mierzeja Wiśłana zgodnie z obiektywnymi kryteriami waloryzacji obszarów cennych dla ptaków uznana jest za teren pretendujący do sieci Natura 2000, jako jedno z kluczowych miejsc koncentracji przelotnych ptaków szponiastych w skali kontynentu (Bela et al. 2010).

Ogromnie dziękujemy wszystkim osobom, które brały udział w liczeniach i udostępniły nam swoje obserwacje: Paweł Czechowski, Marcin Dyduch, Adam Grochowski, Sebastian Guentzel, Zbigniew Kajzer, Lucjan Kleinschmidt, Łukasz Ławicki, Paweł Malczyk, Sebastian Menderski, Wojciech Miłosz, Artur Niemczyk, Sergiusz Niziński, Michał Polakowski, Michał Skąpski, Dariusz Szlama, Piotr Zientek. Badania dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Praca Stowarzyszenia Obserwatorów Ptaków Wędrownych „Drapolicz” nr 3.

Report on in-flight counting of migrating waterbirds on the Vistula Spit in autumn 2010.

Observations were carried out on the Vistula Spit between 1 August and 23 October 2010. Birds were counted every day for a total of 455 hours. Most observations (60%) were carried out between 7:00 and 10:00 hrs (Fig. 1). Only birds in flight were recorded. We counted 21 190 waterbirds of 72 species (Table 1), more than half of them being ducks (about 11 000 inds.). The most frequently seen species was Eurasian Teal *Anas crecca*. Of the identified loons 83% were Black-throated Loon *Gavia arctica* and 17% Red-throated Loon *G. stellata*. We also observed 23 species of waders, the most common of which was Dunlin *Calidris alpina* (approximately 36% of all waders) and three species of auks, the most common being Razorbill *Alca torda* (580 inds.). The most frequent skua was Parasitic Jaeger *Stercorarius parasiticus* (107 inds.) and the most frequent gull was Black-headed Gull *Chroicocephalus*

Sprawozdania

ridibundus. These observations demonstrate the importance of the coastal waters of the Vistula Spit as a major migration route.

Literatura

- Bela G., Janczyszyn A., Kośmicki A. 2010. Mierzeja Wiślana. W: Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.). Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP, Marki.
- Gromadzka J. 1982. 20-letnie obrączkowanie siewek (*Charadrii*) przy ujściu Wisły. Not. Orn. 23: 89–92.
- Gromadzka J., Przystupa B. 1988. Obrączkowanie ptaków siewkowatych (*Charadrii*) przy ujściu Wisły w latach 1983–1986. Not. Orn. 29: 91–95.
- Kajzer Z., Jasiński M. 2005. Liczenie ptaków wodno-błotnych na wybrzeżu Bałtyku między Świnoujściem a Helem w październiku 2003 roku. Not. Orn. 46: 51–57.
- Kajzer Z., Guentzel S., Jasiński M., Ławicki Ł., Sołowiej M. 2010. Ptaki wybrzeża Bałtyku w rejonie ujścia Świny w latach 1998–2007. Ptaki Pomorza 1: 27–52.
- Meissner W., Kozakiewicz M. 1995. Zimowanie ptaków wodnych na Zatoce Gdańskiej w sezonie 1994/1995. Not. Orn. 36: 386–390.
- Meissner W., Koziróg L. 2000. Jesienna migracja kamusznika *Arenaria interpres* przez Zatokę Gdańską. Not. Orn. 41: 213–223.
- Meissner W., Koziróg L., Kisicka I. 2000. Zimowanie ptaków wodnych na Zatoce Gdańskiej w sezonach 1997/1998 i 1998/1999. Not. Orn. 41: 92–97.
- Meissner W., Typiak J., Kośmicki A. 2009. Liczebność ptaków wodnych na Zatoce Gdańskiej w okresie maj 2007–kwiecień 2008. Not. Orn. 50: 65–72.
- Sikora A., Chylarecki P., Meissner W., Neubauer G. (red.). 2011. Monitoring ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny. GDOŚ, Warszawa.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”. Wrocław
- Zieliński M. 1995. Obrączkowanie siewkowców (*Charadrii*) przy ujściu Wisły w latach 1987–1994. Not. Orn. 36: 181–190.

Anna Kośmicka, Andrzej Kośmicki, Dawid Kilon, Adam Janczyszyn, Gerard Bela

Stowarzyszenie Obserwatorów Ptaków Wędrownych DRAPOLICZ

Żołnierzy 1A/C, 82-12 Krynica Morska, biuro@drapolicz.org.pl